

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

OTUZSEKİZİNCİ SÛRE-İ CELÎLE

SÂD SÛRE-İ CELÎLESİ

Mekkî(; Mekke-i Mükerreme döneminde inmiş)dir.

88 âyet-i kerîmedir.

O Rahman ve O Rahim olan Allah'ın ismiyle!

1- Sâd! Kasem olsun o (şan ve) şeref / öğüt / beyan / sahibi Kur'ân'a!

2- Doğrusu o kâfir olmuş kimseler (Kur'ân'da bir yanlışlık buldukları için küfre sapmış değillerdir, bilakis onlar) **tam bir büyüklenme ve** (Allah'a ve Rasûlüne karşı) **şiddetli bir muhalefet içerisindedirler** (de, bu yüzden inkâr etmişlerdir).

3- Kendilerinden önce (geçmiş olan) **nice asırlar** (halkın)ı **helak etmiştik de, onlar** (yine bir ümit deyip: "İmdat!" diye) **bağırıp çağırmıştılar. Oysa** (o şiddetli azabımızla karşılaştıklarında, zaman) **asla kurtuluş zamanı değildi!**

4- Onlara aralarından bir uyarıcı geldi diye şaşakaldılar. O kâfirler dedi ki: "İşte bu (kişi), (kendisi ümmî iken, bizim gibi ümmî bir toplum içerisinde bir kitap sahibi olduğunu iddia etmektedir ki, bu kabul edilebilecek bir şey değildir. Ama bizim yapamayacağımız bazı şeyleri ortaya attığına göre, olsa olsa) **büyük bir büyücüdür,** (nübüvvet ve vahye mazhariyet gibi Allah'a karşı yaptığı isnatlar hususunda ise) **son derece yalancıdır!**

5- O, (tapmakta olduğumuz) **tüm ilâhları bir tek ilâha mı çevirmiştir? Şüphesiz ki işte bu elbette çok şaşılacak bir şeydir!** (Bizim bunca ilâhımız yeterli olmazken, tek bir ilâh bütün âlemleri nasıl yönetecektir?)"

6- Derken içlerinden göz dolduran bir cemaat (Ebû Tâlib'in meclisinden şöyle diyerek) **fırlayıp gitti de: "Yürüyün! ilâhlarınıza** (tapmaya) **sebat edin! Gerçekten işte bu, elbette** (sizden) **istenmekte olan pek önemli bir şeydir! / İşte bu** (adamın bir tek ilâha tapma konusundaki kararlılığı), (onun tarafından) **kesin keskin arzulanmakta olan çok büyük bir şeydir** (ki, kimsenin lafıyla ya da aracılığıyla bu bundan caymaz) !"

7- İşte bu (nun anlattığı tevhîd konusu)nu **o sonraki din** (olan Hristiyanlık akîdesin)de **duymamıştık! İşte bu, ancak bir uydurmadır!**

8- O kitap bizim aramızdan (ine ine) **on** (un gibi yetim ve yoksul bir adam)a **mı indirildi?"**

Doğrusu onlar (körü körüne taklide meyilli oldukları için) **Benim kitabımdan büyük bir şüphe içindedirler. Daha doğrusu onlar henüz Benim azabımı tatmadılar** (da, bu

yüzden şüphededirler. Onu gördüklerinde ise mecburen inanacaklar)!

Rivayete göre; Ömer (Radıyallâhu anh)ın Müslüman oluşu Kureyş'i çok üzünce, yaşça büyükleri olan Velîd, ileri gelen yirmi beş kadar müşriğe, yeğeniyle aralarını bulması için Ebû Tâlib'e gitmelerini önerdi. O da Rasûlüllâh (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)ji yanlarına çağırıp kavmine karşı insafılı davranmasını teklif edince Rasûlüllâh (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) onlara isteklerini sordu. Onlar "Sen bizim ilâhlarımızın aleyhine konuşmayı bırak, biz de seni İlâhınla baş başa bırakalım!" dediklerinde: "Ben de sizden tek bir kelime istiyorum ki, onunla tüm Araplara mâlik olacağınız gibi, yabancı milletler de size boyun eğecektir!" buyurdu. Ebû Cehl'in: "Ne demek, on kelimeyi bile kabulleniriz!" demesi üzerine, kendilerinden tevhid kelimesini söylemelerini isteyince o meclisten fırlayıp çıktılar. Bir yandan da: "Duyulmadık bir şey! ilâhları teke mi indirmiş, bu kadar insana bir ilâh nasıl yetsin?" demeye başladılar. (Beyzâvî, Hâzin, Neseî)

9- Yoksa (her şeye gücü yeten ve karşılıksız bolca veren) o Aziz ve Vehhâb olan Rabbinin rahmet hazineleri onların yanında(dır da, peygamberliği dilediklerine verip, istediklerini mahrum bırakan onlar)mıdır?

10- Yoksa göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin mülkü (ve saltanatı) onlara mı aittir? Öyleyse (kendilerini Arş'a çıkaracak) o basamaklarda iyice yükselsin ler (de Arş'tan doğru âlemleri yönetsinler ve istediklerine vahiy indirsinler)!

11- (Habîbim!) İşte sana! (Onlar, peygamberler aleyhine) birlik yapan cemaatlerden oluşan az ve değersiz bir ordu(dur) ki; (Bedir denen) o uzak yerde (çok kısa bir zaman sonra) bozguna uğratılmıştır. (Artık laflarına aldırma ve hezeyanlarını önemseme!)

12- Onlardan Önce Nûh kavmi de, Âd (toplumu) da, o (demir) kazıklar sahibi (olan, dilediğinin el ve ayaklarını onlara bağlayarak eziyet yapan) / kazıklar(la çakılmış gibi sabit mülk) sahibi / ordular sahibi / Firavun da (peygamberlerini) yalanlamıştı.

13- Semûd (toplumu)da (Salih (Aleyhisselâm)ı), Lût kavmi de (Lût (Aleyhisselâm)ı), (sık ağaçlıklı bir korunun sakinleri bulunan) Eyke ashabi da (Şu'ayb (Aleyhisselâm)ı yalanlamıştı)! İşte sana! Ancak onlardır o (peygamberlere karşı) birlik yapan (ama bozguna uğramaktan kurtulamayan) toplumlar!

14- Hepsi de (hiçbir iyilikle tanınmamış,) ancak peygamberleri yalanlamış (olmakla şöhret bulup anılmış)tı da, bu yüzden azabım (onlar üzerine) hak olmuştu!

15- (Habîbim!) İşte bu (senin düşma)nlar(ın) da (İsrafil (Aleyhisselâm)ın Sûr'a ilk üfürüşüyle gerçekleşecek) tek bir naradan başkasını beklemiyor(lar) ki, (vakti geldiğinde) onun için (bir hayvanın) iki sağım arası kadar bile bir duraklama / onun için bir geri dönüş / yoktur!

16- Onlar (azaplarının âhirete tehirini duyunca, dalga geçmek için): "Ey Rabbimiz! (Azaptan) nasibimizi bize hesap gününden önce acele ver!" dediler.

17- (Habîbim! Kâfirlerin) söylemekte oldukları (üzücü) şeylere sabret ve Bizim(, dinde) kuvvet sahibi Dâvûd kulumuzu yâd et! Şüphesiz ki o, (Bizim taatımıza ve rızamızı kazanmaya) son derece yönelici biriydi.

18- Muhakkak Biz, onunla birlikte dağları emre âmâde kılmıştık da, gündüzün sonunda ve (güneşin parladığı) işrak vakti (lisân-ı halleriyle ve kudretten yaratılmış dilleriyle Bizi takdis, tenzih ve) tesbih ediyorlardı.

19- (Her bir cihetten kendisine doğru) **toplanan kuşları da** (onun emrine verdik)! **Hepsi de onun**(la birlikte tesbîh etmek) **için çokça dönücü idi!**

20- Biz (kendisine verdiğimiz heybet ve nusretle) **onun mülkünü güçlendirdik, ayrıca ona hikmet**(; nübüvvet, üstün ilim, güzel amel ve Zebur kitabı) **ile** (hakkı bâtıldan) **ayırıcı** (kararları net bir şekilde ifade eden) **bir hitabet verdik.**

21- (Habîbim!) **O hasımların önemli haberi sana geldi değil mi? Hani onlar** (nöbetçilerden geçit bulamayınca) **o** (Dâvûd (Aleyhisselâm)ın mescidinin) **mihrap duvarına tırmanmışlardı.**

22- Vaktâ ki onlar Davud'un yanına girmişler de, o (, kimsenin yanına giremeyeceği bir günde ve bazı yardımlar almadan çıkılamayacak kadar yüksek olan makamına) **onlar**(ın girip aniden karşısına çıkmaların)**dan sebep telâşa kapılmıştı. Dediler ki: "Korkma! (Biz) iki hasım(ız) ki; birimiz diğerine karşı haksızlıkta bulunmuştur.**

Artık sen aramızda hak (ve adalet) **ile hüküm ver de haddi aşma ve bizi yolun doğrusuna ulaştır!**

23- (Sonra biri söz alarak dedi ki:) **Gerçekten de işte şu benim** (din) **kardeşim; onun doksan dokuz dişi koyunu vardır, benim içinse** (sadece) **bir tek dişi koyun bulunmaktadır. Yine de o** (benim koyunuma göz dikerek): **'Beni ona** (da) **kefil yap** (da, elimin altındakileri sahiplendiğim gibi ona da mâlik olayım)! **demiştir ve** (meramını benden daha iyi anlatabildiği için) **karşılıklı konuşmada bana galip gelmiştir!"**

24- (Bunun üzerine Dâvûd (Aleyhisseiâm):) **"Yemin olsun; muhakkak o, senin koyununu kendi koyunlarına katma isteğiyle elbette sana haksızlık etmiştir. Zaten şüphesiz ki** (mallarını birbirine) **katıp karıştıran** (ortak)**lardan birçoğu, elbette onların bazısı diğer bir kısma karşı haksızlık eder. Ancak o kimseler müstesna ki, iman etmişler ve salih ameller işlemişler!** (Çünkü onlar zulüm ve saldırıdan son derece kaçınırlar.) **Onlar ise ne kadar da azdır!" dedi.**

Derken Dâvûd Bizim onu gerçekten imtihan (edenin muamelesine tâbi) **ettiğimizi yakînen bildi ve** (zellesinden dolayı) **hemen Rabbinden mağfiret talebinde bulundu.**

Böylece o, rükû' edici olarak (başlattığı tevbesini) **yere kapan**(ıp secde yaparak tamamladı) **ve** (böylece Allâh-u Te'âlâ'ya hakkıyla) **yöneldi!**

25- İşte sana! Biz de hemen kendisi için bu (suçu)**nu bağışladık. Gerçekten onun için Bizim katımızda elbette** (mağfiretten öte) **tam bir** (manevî) **yakınlık ve** (cennet gibi) **çok güzel bir dönüş yeri vardır.**

26- (Nitekim bu yakınlığın bir ifadesi olarak kendisine şöyle vahyettik:) **"Ey Dâvûd! Gerçekten biz seni yer**(yüzün)**de** (yönetimi üstlenmiş) **bir halife tayin ettik /** (senden önce geçmiş peygamberlerin yerine geçen) **bir halife kıldık !! Artık insanlar arasında hak** (ve adalet) **ile hüküm ver de** (nefse âit) **kötü arzuya uyma, sonra o seni Allah'ın yolundan saptırır. O kimseler ki Allah'ın yolundan sapmaktadırlar; hesap gününü unutmaları sebebiyle gerçekten onlar için pek şiddetli büyük bir azap vardır."**

Dâvûd (Aleyhisselâm)ın zellesi hakkında değişik rivayetler varsa da, kıssanın aslı şöyledir: Dâvûd (Aleyhisselâm)ın şeri'atında bir insanın, diğerine: "Hanımını boşa da ben alayım!" demesi caizdi, hatta ümmeti arasında âdet hâlini almış bir durumdu ki, böyle bir teklifin iki taraf için de şahsiyeti zedelemesi söz konusu değildi. Nitekim hicretten sonra, ensâr arasında da iki eşi olanlardan bazısı, bir eşini boşayıp muhacirlerden kardeş

edindiği kişiyle evlendirmiştir ki bu hiç yadırganmamış, bilakis sahabenin üstün bir ahlâkı olarak tarihe geçmiştir. İşte Dâvûd (Aleyhisselâm) da ümmetinden Üvriyâ adlı kişiye böyle bir teklif yapmış, o da utancından bu teklifi geri çeviremeyip hanımını boşamış, Dâvûd (Aleyhisseiâm)ın bu evliliğinden de Süleyman (Aleyhisseiâm) dünyaya gelmiştir. Görüldüğü üzere; bu kıssada hiçbir günah söz konusu olmayıp, ancak Dâvûd (Aleyhisselâm) gibi yüksek mertebe sahibi bir peygamber hakkında yakışık almayan bir durum mevzuubahistir. Bu yüzden davalı insan suretinde iki melek gönderilip, ümmetinden herhangi bir ferden yapabileceği her şeyin ona yakışmayabileceği, özellikle de birçok hanımı varken, bu teklifi sadece bir hanımı olan kişiye yapmış olmasının, makamına nispetle onun hakkında bir zelle sayılacağı kararı kendisine verdirilmiştir. Ama bazı kıssacıların anlattığı şekilde: "Hanımı kendisine kalsın diye o kişiyi ölmesi için harplerde defaatle en ön safa yerleştirdi!" gibi, sıradan bir Müslümana dahi yakıştırmayacak bir suçu, kitap sahibi bir peygambere isnat etmek. büyük bir iftira olur. Bu yüzden Ali (Radiyallâhu anh): "Dâvûd (Aleyhisselâm)ın hâdisesini kıssacıların anlattığı şekliyle anlatana yüz altmış sopa vururum! Çünkü peygamberlere iftiranın cezası iki kattır." demiştir. Ancak peygamberleri tenzih adına: "Burada hiçbir zelle söz konusu değildir!" demek veya bu zelle, âyet-i kerimede açıklanan misalle hiç bağdaşmayan farklı rivayetlerle izaha kalkışmak, Âlûsî (Rahimehulah)ın da beyanı veçhile; hiçbir insafli kişinin kabule yanaşmayacağı bir durumdur. Zaten onun istiğfarından ve Mevlâ'nın affından bahsedilmesi, burada bir zelle vukûunun kabulünü kaçınılmaz hâle getirmiştir. Tabi nübüvvet makamını ihlal edecek rivayetler kabul edilemeyeceğinden, doğru olan tek görüş; "Onun. kendi yüce makamına göre evlâ olan bir şeyi terkettiği için istiğfar ettiği" hususudur ki bu da, peygamberlerin ismetine halel getirmez (ve günahsızlık vasfını zedelemeyiz)! (Ebussuûd, Beyzâvî, Şihâb, Nesefî, Hâzin, Rûhul-Beyân, Âlûsî)

27- Biz gökle yeri ve ikisi arasındakileri (gayesiz ve maksatsız bir şekilde) bâtil olarak yaratmadık! işte sana! (Dirilmeyi ve hesaba çekilmeyi inkâr ederek) **bu**(nca yaratığın boşuna halk edildiğini ve herkesin yaptığının, yanına kâr kalacağını kabullenmek), **o kâfir olmuş kimselerin düşüncesidir. Artık o inkâr etmiş kimseler için o (cehennem) ateş(ine gireceklerin)den dolayı büyük bir helak vardır.**

28- Yoksa Biz o iman etmiş olanları ve sâlih ameller işlemiş bulunanları, yer(yüzün)de bozgunculuk yapan (kâfir) kişiler gibi (dünya ve âhirette aynı imkânlarla sahip) kılar mıyız? Ya da Biz takva sahiplerini(n hayat ve ölümlerini), fâcir (ve fâsık kişi)ler gibi yapar mıyız?

İbni Abbas (Radiyallâhu anhümâ)ya göre bu âyet, bütün Müslümanlar ve kâfirler hakkında umûmî ise de, diğer bir rivayette; "Âhirette bize, size verilmeyecek şeyler verilecektir" diyen birtakım müşrikler hakkında, özellikle de Bedir günü harp öncesi vuruşmak için karşılaşan Ali, Hamza ve Ubeyde (Radiyallâhu anhüm) ile Utbe, Velîd ve Şeybe (Le'anehûmullâh) hakkında nazil olmuştur.

29- (Kur'ân-ı Kerîm, dînî ve dünyevî birçok menfaat ve bereketlerle dolu) pek mübarek yüce bir kitaptır ki, o (insa)nlar onun âyetlerini iyice düşünsünler ve (nefsânî arzuların karışıklıklarından arınmış) hâlis akıllara sahip olanlar hakkıyla öğütlen(ip, gereğince amel et)sin diye onu sana indirdik!

30- Davud'a da Süleyman'ı Biz bağışladık. (O) ne güzel bir kuldu! Çünkü gerçekten o (en ufak bir zelle işlediğinde pişman olarak Rabbine) çokça tevbe edici idi.

31- Hani üç ayağı üzere durup bir ayağını tırnağı üzerine kaldıran ve süratli koşan / uzun boyunlu / o atlar öğleden sonra kendisine sunulmuştu.

32- (Onları seyre dalmışken, güneş batıp ikindi namazı geçti. Bu yüzden çok üzülerek) **dedi ki: "Şüphesiz ben (unutkanlık neticesi de olsa) mal sevgisini Rabbimin zikrine karşı tercih etmiş oldum da, neticede o (güneş), (karanlık) perde(si) ile örtündü.**

33- Onları bana geri çevirin (de, namazıma mâni olan o atları, zelleme bir keffâret ve Rabbime bir kurban olarak keseyim)! / (Ey melekler!) **Onu**(; güneşi) **bana geri çevirin** (de namazımı eda edeyim)! / " **Böylece o, o** (atların) **bacakları(nı) ve boyunları(nı)** kılıçla) **sıvazlamaya başladı.**

Bir kere Süleyman (Aleyhisselâm) öğle namazını kıldıktan sonra cihat hazırlığı için bin adet safkan cins Arap atını teftiş etmek üzere kürsüsüne oturmuştu. Böylece güneş batmış ve ikindi namazı geçmişti. O ise cihat atlarıyla meşgul olduğundan, bunun farkında bile olmamıştı. Aslında bu da bir ibadetti ama vakitli olan bir ibadetin vaktini geçirmeyi kendi makamına yakıştıramadığından, kendi şeri'atında etleri helâl olan atlardan dokuz yüzünü kurban niyetiyle kestirip fakirlere dağıttı. Aslında burada hiçbir günah mevzuubahis değildir. Zira namazın terki büyük günahlardan ise de bu, kasten terk edildiğinde söz konusudur. Burada ise bir unutmaya geçerlidir ki bu da, insanın elinde olan bir şey değildir. Zaten ikindi namazının ona farz olup olmadığı da kesin bilinmediğinden, ikindi vakti kılınacak nafîle bir namaz olma ihtimâli de mevcuttur.

Bazı rivayetlere göreyse; meleklerden güneşin iadesini istemiş ve bir mucize olarak güneş geri döndüğünde namazını edâ etmiş, yine de atları kesip tasadduk etmiştir. (Beyzâvî, Nesefî, Âlûsi)

34- Andolsun ki; elbette Biz Süleyman'ı imtihan (edenin muamelesine tâbi) **ettik de, kürsüsü üzerine bîr ceset bıraktık. Sonra o**(, Allâh-u Te'âlâ'ya tevbe ederek) **yönelde.**

35- Dedi ki: "Ey Rabbim! Benim için (hatamı) **bağışla ve bana öyle bir mülk bahşet ki, benden sonra hiçbir kimseye lâyük olmasın! Şüphesiz ki Sen,** (karşılık beklemeden bolca bağışlayan) **Vehhâb ancak Sensin!**

Buhârî ve Müslim gibi sahih kaynaklarda zikredildiğine göre; Süleyman (Aleyhisselâm): "Vallahi bu gece yetmiş hanımı dolaşacağım da, hepsi Allah yolunda cihat edecek olan bir atlı doğuracak!" demiş ve inşaallâh dememişti. O gece hepsiyle birleştiği halde ancak bir tanesi hâmile kalmış, o da yarım bir çocuk doğurmuş, bunun üzerine ebesi onu Süleyman (Aleyhisselâm)ın kürsüsünün üzerine bırakmıştı. Hâlbuki inşaallâh deseydi elbette bu yemini yerini bulacaktı. Gerçi bu, onun hakkında bir günah sayılmayıp ancak evlâyı terk kabilinden olsa da, kendisi bunu nübüvvet makamına yakıştıramayıp, istiğfar gereken bir zelle saymıştır. (Âlûsi)

36- Biz de rüzgârı ona itaatkâr kıldık, böylece o, onun emriyle, (sarsmadan ve rahatsız etmeden) **yumuşak bir halde arzuladığı yere akıp gidiyordu.**

37- Çokça bina yapan ve (ziynet eşyaları çıkartmak için denizlerin diplerine) **iyice dalan tüm şeytanları da** (onun emrine verdik)!

38- (Fesadı bıraksınlar diye) zincirler içerisinde birbirine kuvvetlice bağlanmış diğer birtakım (cin ve şeytan)ları da (onun hükmüne boyun eğdirdik)!

39- (O zaman kendisine:) "İşte bu Bizim bağışımızdır; artık sen (yaptıklarından dolayı âhirette tarafımızdan sorgusuz ve) **hesapsız olarak**(, istediğine dilediğin kadar) **iyilikte bulun, ya da tutuver**(, bu sana kalmıştır)!" (diye varhyettik).

40- Şüphesiz ki; onun için Bizim katımızda elbette (mağfiretten ziyâde) tam bir (manevî) yakınlık ve (cennet gibi) çok güzel bir dönüş yeri vardır.

41- (Habîbim!) Eyyûb kulumuzu da an! Hani o: "Gerçekten ben; şeytan bana (bedenimde) büyük bir yorgunluk ve (malımla ailemde) şiddetli bir acı dokundurdu!" diye Rabbine seslenmişti.

42- (Biz de kendisine:) "Ayağınla (yere) vur!" diye vahyettik. O, bu emrimizi yerine getirince bir göze fıskırdı, o zaman Biz:") İşte bu, soğuk bir yıkanacak ve içecektir (ki, için dışın bununla şifa bulacaktır)!" (buyurduk.)

43- Tarafımızdan büyük bir rahmet ve hâlis akıllara sahip kimseler için (sabıra teşvik edici) bir öğüt olsun diye de; Biz ona(; o belâlara sabreden Eyyûb kulumuza) ailesini ve beraberlerinde onların bir mislini bağışladık!

Rivayete göre; şeytan üzerlerine binayı yıkarak onüç çocuğunun ölümüne sebep olmuştu. Allâh-u Te'âlâ onları dirilterek, hasta olanlara şifa vererek, etrafa dağılmış olanları da bir araya getirerek tekrar kendisine bağışladı. Onların çoğalmasında de bir kat daha zürriyet ihsan etti. Kendisini gençleştirerek hanımından ona bir o kadar daha çocuk lütfetmiş olduğu da rivayetler arasındadır.

44- (Eşine bir nedenle kızarak yüz sopa vuracağına dâir yemin ettiğinde, ona bir kolaylık göstermek için:) "Elinle (yüz parçalı) küçük bir demet (sap) al da, onunla (eşine) vur! Böylece yeminini bozmuş olma!" (diye vahyettik.) Gerçekten Biz onu (canına, malına ve ailesine gelen bütün belâlara karşı) sabreden biri Olarak (bildiğimiz gibi) bulduk! (O) ne güzel bir kuldu! Çünkü gerçekten o (en ufak bir zelle işlediğinde pişman olup Rabbine) çokça tevbe edici idi.

Tefsirlerde geçen rivayete göre; bu yeminin sebebi, uzun yıllar boyu kendisine göz yumdurmayan ve bir yandan bir yana dönmesine engel olan ağır hastalık günlerinden birinde, eşinin bir iş için yanından ayrılıp uzun zaman gelmeyerek kendisini sıkıntı içerisinde bekletmiş olmasıdır. Bu yüzden o, iyileşmesi durumunda hanımına yüz sopa vuracağına yemin etmişti ki, Allâh-u Te'âlâ, kendisini bu mesuliyetten kurtarmak ve rızasını kazanmış olan hanımını incitmemek için kendisine böyle bir ruhsat öğretmiştir.

45- (Habîbim! İbadet hususunda) kuvvetler ve (dinde) basiretler sahipleri olan kullarımız; İbrahim'i, İshâk'ı ve Ya'kûb'u da yâd et!

46- Gerçekten Biz onları pek değerli hâlis (ve karışksız) bir haslet olan o (âhiret) yurdu(nu hiç unutmayıp dâima) hatırlamakla seçkin kılmıştık.

47- Şüphesiz ki onlar Bizim katımızda, elbette (diğer insanlar içerisinde) seçkin kılınanlardan; o çok hayırlı kimselerdendirler.

48- İsmâ'il'i, Elyesa'ı ve Zülkifl'i de hatırla! Hepsi de (iyilikle yâd edilen) çok hayırlı kimselerdendirler.

49- İşte (onların) bu(nca iyi hallerini anlatan âyetler), (kendileri hakkında dünyada) büyük bir şereftir! / İşte bu (anlatılanlar), bir öğüttür! / (Âhîrette ise) şüphesiz o takva sahipleri için elbette çok güzel bir dönüş yeri vardır.

49- Kapıları kendileri için tamamen açılmış bulunan o Adn cennetleri!

51- İçerisinde (bulunan tahtlar üzerine) **yaslanıcılar olarak! Onlar orada** (canları çektikçe hiç çekinmeden) **birçok meyve ve pek değerli bir içecek** (olan cennet şarabını) **isteyeceklerdir.**

52- (Kendilerine son derece âşık oldukları için) **gözleri**(ni eşlerine) **tahsis ed**(ip onlardan başkasına nazar etmey)**enler ve** (aralarında çocuk ve ihtiyar bulunmayan, hepsi otuz üçünde) **yaşıt eşler de sadece onların yanındadır.**

53- İşte bu (anlatılanlar), **hesap günü**(nden sonrası) **için size vaad olunan şeylerdir.**

54- Şüphesiz işte bu(nlar), **elbette Bizim** (vermiş olduğumuz) **rızkıımızdır ki, onun için hiçbir** (kesinti ve) **tükeniş yoktur!**

55- İşte bu(, müminlere mahsus bir nimettir)! **Ama şüphesiz o** (inkarcı) **azgınlar için elbette çok şerli bir dönüş yeri vardır.**

56- (Hiç çıkmamak üzere) **kendisine girecekleri cehennem ki, (o) ne kötü bir döşek olmuştur.**

57- İşte bu, kaynar bir su ve (cehennem ehlinin derilerinden akan, bir kovası bile tüm dünyayı kokutacak olan) **bir irindir ki, artık onu tatsınlar!**

58- (Zorluk ve işkence hususunda) **onun şeklinden diğer cinsler**(; çifter çifter, türlü türlü acılar, zehir zıkkım ne içkiler) **de** (o kâfirler için hazırlanmıştır).

59- (Sapık liderler cehenneme girerlerken azap melekleri onlara, dünyada kendilerine uymuş olan insan yığınlarını göstererek:)

"İşte bu (kalabalık), **sizinle birlikte** (cehenneme) **akın edecek bir topluluktur."** (diyecekler. O zaman liderler, tabileri hakkında:)

"Merhaba yok onlara! (Bugün hiçbir faydaları olamaz bize!) **Çünkü onlar o** (cehennem) **ateş(in)e mutlaka girişilerdir!"** (derler.)

60- O (küfür önderlerine uya)**nlar: "Doğrusu, asıl siz; merhaba yok size! Zira bunu siz hazırladınız bize! Artık** (o cehennem hepimiz için de) **ne kötü bir yerleşim (yeri) olmuştur."** dediler.

61- (Reisleriyle çekişmekten bir fayda çıkmayacağını anlayan etbâ, kavgayı bırakıp Allâh-u Te'âlâ'ya yalvarmayı tercih ederek:) **"Ey Rabbimiz! İşte bunu bize kim hazırladıysa, o ateş içinde ona fazladan bir kat azap ver!"** dediler.

62- (Ebû Cehil, Ümeyye ibni Halef ve leşleri Bedir'de ki Kalîb çukuruna atılmış kâfirler, Ammâr, Selmân ve Bilâl gibi fakir müminleri cehennemde çok aradıkları halde göremeyince) **dediler ki:**

"Bize ne oldu da (dünyada) **kendilerini** (hayırsız ve faydasız) **şerli kimselerden saymakta bulunmuş olduğumuz birtakım adamları** (şimdi burada) **görmüyoruz!**

63- (Sonumuz bu kadar kötüyken) **biz onlar** (gibi cennetlik adamlar)ı **mı alay konusu edinmişiz!?**

Yoksa (onlar bizimle birlikte buradadırlar da) **bu gözler**(imiz) **mi onlardan kaydı** (da görmez oldu ya da girişlerini gözden mi kaçırdık)!?"

64- İşte sana! Gerçekten de o (dehşetli ve sonsuz) **ateş halkının bu münâkaşası** (ve

atışması) **elbette haktır** (ve mutlaka gerçekleşecektir)!

65- (Habîbim! Mekke müşriklerine) **de ki:**

"Ben ancak bir uyarıcıyım! O (ortaktan münezzehe bir) **Vâhid ve** (zorla da olsa her şeyi irâdesine boyun eğdiren bir) **Kahhâr olan Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur!**

66- (Yedi kat) **göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Azîz ve Ğaffâr olan**(; hiç mağlup olmayan daimî galip ve dilediğinin dilediği günahlarını bağışlama hakkına sahip bulunan) **Rabbî!** (Artık böyle bir Zât'a ortak koşmanızın neye mâl olacağını siz düşünün!)"

67- (Habîbim!) **De ki: "O** (Kur'ân-ı Kerim ve benim size onu tebliğ göreviyle peygamber olarak gönderilişimi duyurmam), **çok faydalı pek büyük bir haberdir!**

68- Siz ise (gafletinizden dolayı) **ondan yüz çevirici kimselersiniz!**

69- Onlar (Âdem (Aleyhisselâm)ın yeryüzünde halife olarak yaratılışı hakkında Allâh-u Te'âlâ ile sualli-cevaplı) **tartışırken,** (meleklerin teşkil ettiği) **o en üstün topluluk hakkında benim için hiçbir bilgi yoktu.** (Diğerleri gibi ben bunu kitap okuyarak veya ehli ilme danışarak da öğrenmedim.)

70- (Öyleyse bu gaybî haberler, size değil de) **bana ancak, sadece pek açık bir uyarıcı olduğum için vahyedilmektedir!"**

71- Hani Rabbin meleklerle buyurmuştu ki:

"Şüphesiz Ben, (kupkuru ve kapkara) **çamurdan bir beşer**(; insan türü) **yaratıcıyım!**

72- Ben onu(, kendisine ruhun sirayet edebilmesi için elverişli ve) **düzgün bir hâle getirdiğimde ve** (Zât'ıma ait hayat verme sıfatım olan) **ruhumdan onun içerisine üfle**(yerek, kendisini canlı bir varlık hâline getir)**diğimde, sizler** (Bana yapacağınız secdeye bir kıble, Âdem'e de bir saygı ve selamlama ifadesi olarak) **hemen ona secde edenler hâlinde** (yere) **kapanın!"**

73- Bunun üzerine melekler, hepsi de topluca secde etti(ler).

74- Lâkin (aslı cinlerden olup, melekler arasında yaşayan) **İblîs büyüklendi ve kâfirlerden oldu / zaten o,** (ilmi ezelîde) **kâfir**(liği bilinen)**lerdendi /**

75- (Allâh-u Te'âlâ:) **"Ey İblîs!** (Ana-baba gibi bir aracı olmaksızın Bi'z-Zât) **iki** (kudret) **elimle** (şereflendirerek) **yaratmış olduğum kişiye secde etmeden seni engellemiş olan şey neydi?**

(Haksız yere) **büyüklük mü tasladın, yoksa sen** (gerçekten) **üstün kimselerden mi oldun?"** buyurdu.

76- O (İblîs): **"Ben ondan hayırlıyım, çünkü beni bir ateşten yarattın, onu ise bir çamurdan halkettin**(ki, ateşin çamurdan üstünlüğü sabittir!)**" dedi.**

77- (Allâh-u Te'âlâ onu cennetten kovmak üzere) **buyurdu ki: "Öyleyse hemen oradan çık! Gerçekten de sen kovulmuş** (hayırsız) **birisin.**

78- Şüphesiz Benim lanetim, ceza (ve azap) **gününe kadar ancak senin üzerinde** (sabit kalacak, o gün ise katlanarak ziyâdeleşecek)**dir."**

79- O: "Ey Rabbim! (Madem beni bu duruma düşürdün,) öyleyse o (insa)nlarnın diriltilecekleri güne kadar (yaşamam için) bana mühlet ver (de böylece ölümden kurtulayım)!" dedi.

80- Buyurdu ki: "Artık şüphesiz sen mühlet verilen kimselerdensin.

81- (Ancak bu, Sûr'a birinci defa üfürülme zamanı olarak) bilinen o vaktin gününe kadar (sürecektir. Sonra sen de herkes gibi ölümü tadacaksın)!"

82- (Şeytan) dedi ki: "Senin izzetine yemin ederim ki; andolsun (Âdem'in nesline günahları süslü göstererek) elbette onları topluca azdıracağım!"

83- Ancak içlerinden Senin (tarafından, taat ve ibadet için) hâlis kılınmış kulların müstesna! (Çünkü benim vesvesem onlara sökmez!)"

84- (Allâh-u Te'âlâ) buyurdu ki: "O Hakk (ismime yemin olsun)! Zaten Ben ancak hakkı (ve doğruyu) söylerim!"

85- Andolsun ki; elbette cehennemi senden ve o (insa)nlar içerisinde sana uymuş bulunanlardan topluca dolduracağım!"

86- (Habîbim!) De ki: "O (Kur'ân)ı duyurmam)a karşı ben sizden hiçbir ücret istemiyorum.

Zaten ben(, sahip olmadığı özellikleri kendisinde varmış gibi gösterme) tekellüf(ün)e giren kimselerden de değilim (ki, peygamberlik iddiasına kalkışayım da, bir kitap uydurarak: "Bu, Allah'tan gelmiştir!" diyeyim)!"

87- O, bütün âlemler(de bulunan ins-ü cin) için ancak büyük bir öğüttür!

88- Andolsun ki; onun haberlerini(n ne kadar doğru olduğunu) elbette bir zaman sonra (ölümle burun buruna geldiğinizde) mutlaka bileceksiniz!"

KUR'ÂN I MECÎD
VE
TEFSİRLİ
MEÂL-İ ÂLÎSÎ

Mahmud Ustaosmanoğlu